

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПСИХОЛОГІЯ ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ
ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
КРИЗИ, ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

14-15 вересня 2023 року

Одеса – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лінгвістики та перекладу
Кафедра педагогіки та психології

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПСИХОЛОГІЯ ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ ОСОБИСТОСТІ В
СУЧАСНИХ УМОВАХ КРИЗИ, ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

14-15 вересня 2023 року

Одеса – 2023

Поплавська Є.В.

кандидат психологічних наук, доцент

кафедри педагогіки та психології

Міжнародний гуманітарний університет

МЕНТАЛЬНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТЕЙ

Сучасний світ відрізняється високотехнологічною культурою, розвиненою ІТ-індустрією та інтенсивним впровадженням технологій, які дозволяють віртуально моделювати соціальні процеси, створювати доповнену та змішану реальності на стику соціального та віртуального світів. В таких умовах відбувається інтеграція людини у великі світи, іменовані «мета всесвітами», «штучними суспільствами», «цифровими двійниками». Ефективність віртуальних моделей у вирішенні соціальних завдань розширює сферу їх застосування. З кожним роком «цифрові двійники» соціальної реальності стають доступними людям різного віку та соціальних груп. При цьому залученість людини та суспільства до процесів віртуального життя змінює звичні для них соціальні практики, принципи вибудовування комунікацій та здійснення ефективної діяльності.

Впровадження віртуального світу у соціальний визначає специфічні умови життя людини на межі цих двох складних світів. Згідно з останніми дослідженнями [4], соціальний та віртуальний світи відрізняються ієрархічною структурою, системою правил та норм поведінки агентів, змістом санкцій, цінностей та смислових орієнтирів. Віртуальний світ, будучи цифровою моделлю соціального світу, не передає всі властивості оригіналу, лише деякі з них, найбільш значущі для цілей розробників. Отже, структура та зміст цих світів не завжди і не у всьому збігаються. Помітна тотожність зовнішніх кордонів об'єктів та процесів, тоді як їх зміст, якості та властивості багато в чому різняться. Людині доводиться одночасно відповідати вимогам, що висувуються соціальним та віртуальним світами. В результаті відбуваються зміни в

когнітивній сфері (удосконалюються розумові здібності людини; розвивається її інтелект; одночасно, скорочуються обсяги довготривалої пам'яті, уява стає мізерною).

Свідомість людини опиняється у стані максимальної напруги: перебудовуються ментальні програми дій, з'являється суперечливість і нестабільність сенсожиттєвих орієнтирів, виникають складності прийняття рішень, як наслідок, неможливість вибору вірних поведінкових стратегій. У зв'язку з цим вчені заговорили про високу ймовірність виникнення системи загроз безпеці особистості, включеної до умов віртуального світу. До війн, епідемій, руйнування екосистем, забруднення навколишнього середовища, продовольчих криз як основних загроз безпеці, на думку дослідників, додалася віртуальна реальність і тотальна «залученість» до неї особистості [5].

У зарубіжних дослідженнях домінує вивчення впливу технологій віртуальної (VR) та доповненої реальності (AR) на когнітивну сферу особистості [6], а також впровадження технологій віртуальної реальності (VR) у медицину та охорону здоров'я [4]. Так «віртуальна реальність» розглядається у прив'язці до спеціалізованих технічних винаходів та інтерфейсів (технологій VR, AR), що дозволяють симулювати звуки та зображення, характерні для світу природи та світу людей [3]. Закордонні вчені вважають, що потрапити у віртуальну реальність можна виключно за допомогою рукавичок, шоломів, окулярів, платформ та інших пристроїв. За їх відсутності віртуальна реальність стає потенційною.

Ряд дослідників називають віртуальну реальність штучним феноменом, «штучною соціальністю», визначаючи її як комунікативну мережу, в якій комунікації здійснюються між людьми та іншими агентами (штучним інтелектом) [5]. Дослідження віртуальної реальності обмежуються аналізом її впливу на психіку людини, її здоров'я, соціалізацію особистості, навчальне та наукове пізнання, взаємодію з навколишнім світом [1; 4; 6]. Такі дослідження не можна назвати досить повними у зв'язку з тим, що вчені не приділяють належної уваги аналізу галузі співвідношення соціальної та віртуальної реальностей,

виявлення ефектів від взаємодії даних «світів» та їхнього впливу на людину та її свідомість.

З одного боку, інтеграція соціальної та віртуальної реальностей створює нові можливості для розвитку людини та суспільства, для освоєння та перетворення дійсності, дає можливість прогнозування наслідків діяльності та мінімізує ризики. З іншого боку, віртуальна реальність, функціонуючи всередині соціальної, впроваджується у її засади, впливаючи на природу «людського», на психофізіологію, психіку, свідомість. У результаті трансформується ментальність людини: змінюється зміст ключових та периферичних рівнів ментальності, її глибинних та поверхневих структур (відбувається зміна ціннісно-смыслових установок та архетипічних засад). Змінюється не тільки навколишній світ, а й сама людина, її духовна сфера, свідомість. Звичні для людини моделі поведінки, засновані на ментальних програмах, втрачають своє значення і перестають працювати за умов співвідношення соціальної та віртуальної реальностей. При цьому нові ментальні програми перебувають у стадії становлення. Це визначає необхідність наукового осмислення трансформацій ментальності в умовах співвідношення соціальної та віртуальної реальностей.

Дослідження трансформації ментальності в умовах співвідношення соціальної та віртуальної реальностей доповнює соціокультурну теорію ментальності, ставить проблеми ментальності у віртуалістиці, розвиває концепцію соціального синкретизму, дозволяє аналізувати особливості свідомості людини цифрової епохи, визначати схеми та моделі її поведінки, отже, вчасно . необхідні корективи.

У зарубіжних дослідженнях наголошується, що «люди – це ультра соціальний вигляд», проте взаємодії людей необхідно досліджувати з позицій «розширеного еволюційного підходу», тобто у контексті співвідношення природної, генетичної та культурної еволюції [5]. В даний час провідними є дослідження впливу зовнішньої природи на здоров'я, когнітивні здібності людини та її свідомість [6]. Зазначається, що залученість людини в природу

благотворно впливає на організм та розумові процеси. Причому в дослідженнях зовнішня природа найчастіше імітується за допомогою технологій VR та AR.

Віртуальна реальність була створена та успішно інтегрувалася в соціальну реальність, проте яскраві ефекти співвідношення віртуальної та соціальної реальностей стали помітними саме в новому «світі», для характеристики якого застосовують аббревіатуру BANI-світ. Крихкий (Brittle), неспокійний (Anxious), нелінійний (Nonlinear), незбагнений (Incomprehensible) світ, який характеризується появою невідомих людині потрясінь, які дивують і його дезорієнтують. Технології VR і AR подібно до штучного інтелекту є частиною нашого життя, вони створені для успішнішої орієнтації людини у світі, проте зруйнувати її якраз можуть ефекти від співвідношення віртуальної та соціальної реальностей.

Список використаної літератури

1. Deutsch D. (2011) The fabric of reality. Penguin UK. 400 p .
2. Imhoff, R., Zimmer, F., Klein, O. et al. (2022) Conspiracy mentality and political orientation across 26 countries. Nat Hum Behav 6, 392–403. <https://doi.org/10.1038/s41562-021-01258-7>
3. Stanković, S., Lazarevic, L. B., & Knezevic, G. (2021). The role of personality, conspiracy mentality, REBT irrational beliefs, and adult attachment in COVID-19 related health behaviors. <https://doi.org/10.31234/osf.io/q2nye>
4. Hugues, O., Fuchs, P., Nannipieri, O. (2011). New Augmented Reality Taxonomy: Technologies and Features of Augmented Environment. In: Furht, B. (eds) Handbook of Augmented Reality. Springer, New York, NY. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-0064-6_2
5. Henrich, J., & Muthukrishna, M. (2021). The origins and psychology of human cooperation. Annual Review of Psychology, 72, 207–240. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-081920-042106>
6. Browning, M. H. E. M. et al. (2021). The Role of Methodological Choices in the Effects of Experimental Exposure to Simulated Natural Landscapes on Human Health and Cognitive Performance: A Systematic Review. Environment and Behavior, 53(7), 687–731. <https://doi.org/10.1177/0013916520906481>

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	223
<i>Осьодло В.І., Рибчук О. Г.</i>	
РОЛЬ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У СУЧАСНОМУ ЛІДЕРСТВІ.....	229
<i>Павлова О.В.</i>	
ПСИХІЧНІ РОЗЛАДИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ.....	232
<i>Плохін В. В.</i>	
ЧАСОВИЙ ВИМІР ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ПРИ ОБТЯЖЕННІ НЕГАТИВНИМИ ПСИХІЧНИМИ СТАНАМИ	235
<i>Похілько Д.С.</i>	
ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ДИТИНИ В КРИЗОВИХ ЖИТТЄВИХ УМОВАХ: РОЛЬ ДОРОСЛОГО	240
<i>Поплавська Є.В.</i>	
МЕНТАЛЬНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТЕЙ.....	243
<i>Пастернацький А.В.</i>	
ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ЯКОСТІ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ	247
<i>Панченко О.А., Кабанцева А.В.</i>	
ОСОБИСТІСТЬ У ТУРБУЛЕНТНОМУ ЧАСІ.....	251
<i>Райчева Л.І.,</i>	
ПСИХОЛОГІЯ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ.....	255
<i>Савченко Л.Л., Отич Г.О., Савченко Д.Р.</i>	
ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ДІТЯМ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ ТРАВМАТИЧНІ ПОДІЇ.....	259
<i>Самара О.Є., Тацматов В.А.</i>	
МОТИВАЦІЙНИЙ ПСИХОЛОГІЧНИЙ БАР'ЄР У СВІДКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.	263
<i>Семенов І.С.</i>	
ЖИТТЄВИЙ ПРОСТІР ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	266
<i>Sembrak A.</i>	
PARENTING STYLE AND ITS INFLUENCE ON CHILDREN'S SPORTS ACHIEVEMENTS.....	270
<i>Сервачак О.В., Мамедова А.Ф.</i>	
СОЦІАЛЬНА РЕКЛАМА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	273
<i>Синякова В.Б.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЙНО-РЕСУРСНОЇ СКЛАДОВОЇ ЗАМІСНИХ ФОРМ БАТЬКІВСТВА В ШВЕЙЦАРІЇ	277
<i>Сорока О.М.</i>	
РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ДІАГНОСТИЧНОГО ОБГРУНТУВАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ РОЗВИТКУ	